

SPRAWOZDANIA

SEMINARE
t. 39 * 2018, nr 3, s. 211-234

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ *CZŁOWIEK POSZUKUJĄCY PRAWDY* (Poznań, 11 maja 2017)

11 maja 2017 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu miała miejsce ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Człowiek poszukujący prawdy*.

Otwarcia sympozjum dokonał ks. dr hab. Andrzej Pryba, prodziekan ds. nauki i współpracy międzynarodowej tego wydziału, oraz redaktor naczelny czasopisma naukowego „Teologia i Moralność”. Na początku pozdrowił on wszystkich uczestników konferencji, następnie podziękował osobom zaangażowanym w jej przygotowanie oraz zaprezentował strukturę tematyczną całego sympozjum, które zostało podzielone na cztery panele.

Pierwszemu panelowi, który został określony jako główny, przewodniczył ks. dr hab. Andrzej Pryba. Referat otwierający konferencję pt. *Drogi ku prawdzie od nauk przyrodniczych do religii* wygłosiła dr hab. Elżbieta Kotkowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegentka zwróciła uwagę na wielość definicji prawdy i różnorodność jej interpretacji. Podkreśliła w swoim wystąpieniu, że bardzo inspirujące koncepcje prawdy zostały wypracowane m.in. przez Józefa Ratzingera i Pawła Floreńskiego. Ci dwaj myśliciele rozumieją prawdę jako drogę i proces – prawda jest jedna, ale dochodzi się do niej różnymi drogami. Dla takiej wizji prawdy jednym z ważnych punktów odniesienia jest platońska struktura form i stopni poznania. Autor *Państwa* twierdził, że człowiek posiada wiedzę prawdziwą tylko wtedy, gdy odkrywa ideę Dobra. Ludzkie zmysły nie wystarczają, aby poznać prawdę. Co więcej, mogą mylić, czego przykładem są chociażby różnego rodzaju złudzenia optyczne.

Drugi referat w tej części obrad pt. *Pożegnanie z prawdą? Moralne konsekwencje „śmierci Boga”* zaprezentował ks. dr hab. Andrzej Kobyliński z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prelegent ukazał w swoim wystąpieniu Fryderyka Nietzschego i Immanuela Kanta jako dwóch autorów, którzy mają największy wpływ na obecne rozumienie prawdy w świecie zachodnim. Nietzscheńska kategoria „śmierci Boga” stanowi przejmujący obraz rozpadu fundamentu metafizycznego naszej kultury oraz zanik tradycyjnych wartości moralnych. Tak rozumiana „śmierć Boga” uniemożliwia odwołanie się w analizach etycznych do takich kategorii jak natura człowieka czy prawo naturalne.

Gdy chodzi o filozofię Kanta, największy wpływ na teraźniejszość ma jego system etyczny, który akcentuje radykalną autonomię podmiotu i prymat imperatywu kategorycznego. Dziedzictwo myślowe Nietzschego i Kanta przenika dzisiaj także do ogólnościatowej wspólnoty katolików i zmienia jej podejście do natury ludzkiej, sumienia, prawa naturalnego oraz wielu prawd moralnych i religijnych. Wymownym potwierdzeniem tego zjawiska jest tzw. turystyka sakramentalna i różne zasady, przyjmowane w wielu krajach po publikacji adhortacji apostolskiej *Amoris laetitia*, dotyczące udzielania Komunii świętej osobom żyjącym w tzw. związkach nieregularnych czy niesakramentalnych.

Trzeci referat w panelu głównym został wygłoszony przez dr Annę Wieradzką-Pilarczyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pt. *Dorosły = dojrzały? W poszukiwaniu prawdy o psychospołecznej i religijnej kondycji millenialsów*. Millenials to grupa społeczna, o której ostatnio wiele się mówi i pisze. Zdaniem prelegentki do tego kręgu zalicza się tzw. pokolenie Y (osoby urodzone w latach 1980-1994) oraz pokolenie Z (osoby urodzone po 1995 r.). Badania socjologiczne pokazują, że millenialsów – współczesnych młodych wchodzących w dorosłość – cechują m.in. silny związek

z rodzicami, brak odpowiedzialności za własne życie, nieumiejętność radzenia sobie z emocjami, obniżenie poziomu kompetencji miękkich. Millenialsi dążą w swym życiu do harmonii, poszukują swobody w realizacji swoich zadań, przywiązują dużą wagę do własnego rozwoju i aktywności fizycznej, są ciekawi świata i doskonale odnajdują się w przestrzeni Internetu, mediów społecznościowych i współczesnych technologii.

Kolejny referat w tej części obrad – *Pojęcie prawdy we współczesnej etyce* – zaprezentował prof. Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy dr hab. Marek Czachorowski. Prelegent skupił swoją uwagę na polskiej etyce prawniczej. Jego zdaniem wystarczy zajrzeć do podręczników wykorzystywanych na uniwersytetach, aby przekonać się, czego uczy się obecnie najmłodsze pokolenie prawników. Polska etyka prawnicza charakteryzuje się subiektywizmem etycznym i przekonaniem, że prawo można tworzyć poza dobrem i złem. Dominacja tej wizji etyczności prowadzi do marginalizacji koncepcji prawnych odwołujących się do personalistycznej interpretacji bytu ludzkiego, godności osoby ludzkiej czy prawa naturalnego.

Czwartym wystąpieniem w panelu głównym był referat *Chwile prawdziwego szczęścia w archiwach i bibliotekach*, który wygłosił o. dr hab. Paweł Zając z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przypomniał on, że najważniejszym wyzwaniem w badaniach historycznych jest ustalenie faktów. Historycy nie powinni konstruować prawdy, ale ją odkrywać. Żmudne ustalanie faktów historycznych może stać się dla niektórych badaczy źródłem satysfakcji i wewnętrznej radości.

Kolejny referat w tej części obrad – „*Prawda płci*” – *odczytywana czy tworzona?* – zaprezentował ks. prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dr hab. Maciej Olczyk. Prelegent stwierdził, że obecnie poważnym problemem społecznym jest teoria płci kulturowej. Jak dzisiaj rozumieć płęć? Czy jest płęć biologiczna? Jak zdefiniować płęć kulturową? Czy istnieją obiektywne wyznaczniki płci? Odpowiedzi na tak postawione pytania udzielane przez poststrukturalistów czy postmodernistów różnią się radykalnie od propozycji prezentowanych przez zwolenników realizmu teoriopoznawczego. Koryfeusze płci kulturowej są przekonani, że rozumienie kobiecości i męskości jest konstruowane przez kulturę i relacje społeczne, a nie przez naturę i biologię. Taką interpretację bytu ludzkiego można znaleźć m.in. w książce Judith Butler *Uwikłani w płęć*.

Ostatni referat w panelu głównym wygłosił ks. dr hab. Andrzej Pryba nt. *Poszukiwanie prawdy drogą do Boga na przykładzie życia Edyty Stein*. Prelegent podkreślił, że odkrywanie prawdy było pasją całego życia św. Teresy Benedykty od Krzyża, która została zamordowana przez Niemców w obozie zagłady Auschwitz-Birkenau. W jednym ze swoich dzieł napisała następujące słowa: „Kto szuka prawdy, szuka Boga, nawet jeśli o tym nie wie”. Dla Edyty Stein prawda stanowiła podstawę bycia człowiekiem, który zawsze powinien być rozumiany jako jedność ciała, duszy i ducha.

Po przerwie obiadowej rozpoczął się drugi panel, zatytułowany *Fundamenty*, któremu przewodniczył ks. prof. UAM dr hab. Maciej Olczyk. Referat otwierający tę część obrad wygłosił mgr Michał Zborowski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pt. „*Prawda Ewangelii*”, czyli czego broni św. Paweł w *Liście do Galatów* (Ga 2,1-14). Prelegent podkreślił, że pojęcia użyte na określenie prawdy w Nowym Testamencie nawiązują zarówno do starotestamentowego, jak i greckiego rozumienia prawdy. Apostoła Narodów bronił kategorii prawdy w kontekście rozważań dotyczących usprawiedliwienia i zbawienia przez wiarę. Dla św. Pawła prawda jest tożsama z Ewangelią i Jezusem Chrystusem. Poznanie prawdy powinno służyć m.in. budowaniu jedności w różnego rodzaju wspólnotach chrześcijańskich.

Drugi referat po przerwie obiadowej – *Chrystoformizacja – droga do prawdy i pełni człowieczeństwa* – zaprezentowała mgr Paula Rączka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Chrystoformizacja to kształtowanie w człowieku obrazu Chrystusa. Tak rozumiana powinna stanowić najlepszą drogę do poznania prawdy i realizacji pełni człowieczeństwa. Narodziny Jezusa Chrystusa w Betlejem oznaczają śmierć starego Adama i nadejście nowego. Prelegentka przypominała opinię Karla Rahnera, który twierdził, że Wcielenie wpisuje się w proces ewolucji świata i przyspieszyło rozwój cywilizacji.

Ostatnim wystąpieniem w drugim panelu był referat nt. *Poszukiwanie prawdy w klimacie dialogu. Refleksja na kanwie intuicji papieża Franciszka*, który wygłosił Jerzy Kotkowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegent poddał analizie przemówienia obecnego Biskupa

Rzymu skierowane do przedstawicieli środowisk uniwersyteckich. Zdaniem papieża Franciszka poznawanie prawdy powinno dokonywać się przede wszystkim w klimacie dialogu. Potrzeba pokory w odkrywaniu prawdy oraz siły słowa i argumentów. Studiowanie to dar i zobowiązanie – wykładowcom i studentom powinna zawsze towarzyszyć radość z poznawania prawdy.

Trzeci panel, zatytułowany *Interpretacja*, był prowadzony przez o. dr. hab. Piotra Piaseckiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Referat otwierający tę część obrad wygłosiła mgr Katarzyna Wasiutyńska z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nt. „*Bóg zaś jest milczeniem, które przemawia*”. *Asceza i mistyka języka w poszukiwaniu prawdy*. W swej wypowiedzi podkreśliła, że język jest formą głębszego ujmowania zjawisk świata, w którym człowiek żyje. Zwróciła uwagę, że na temat specyfiki mówienia o Bogu wiele cennych treści zawiera m.in. Katechizm Kościoła Katolickiego.

Drugi referat – *Prawda, która uszczęśliwia – zarys poglądów na prawdę w pismach filozoficznych św. Augustyna* – zaprezentował ks. mgr Arkadiusz Ksycki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przypomniał w nim, że poszukiwanie prawdy zdominowało niezwykłą drogę życiową autora *Wyznań*. Duży wpływ na jego podejście do prawdy miały dzieła Cycerona oraz konfrontacja z myślą manichejczyków i sceptyków. Prawda w ujęciu św. Augustyna jest uniwersalna, transcendentna i normatywna.

Kolejnym wystąpieniem w tej części obrad był referat nt. *Wolność i prawda w encyklice Jana Pawła II „Veritatis splendor” i jej implikacje społeczne*, który wygłosił Hubert Pilarczyk z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegent podkreślił, że ten ważny dokument Kościoła katolickiego z 1993 r. zawiera ważne przesłanie antropologiczne i moralne. Encyklika stanowi odpowiedź na kryzys prawdy i sumienia oraz wzywa do odnowy życia społecznego i politycznego.

Czwarty referat zaprezentował ks. dr Wojciech Kućko z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie nt. *Prawda moralna w kontekście włoskiej bioetyki personalistycznej*. Stwierdził, że w świecie współczesnym – zdominowanym przez postprawdę i myśl postmodernistyczną – płaszczyzną porozumienia między ludźmi różnych światopoglądów może być bioetyka personalistyczna, która stoi na straży godności człowieka i jego wolności. Jednym z ważnym przedstawicielami bioetyki personalistycznej jest włoski kardynał Elio Sgreccia. W ramach jego koncepcji bioetyki można wyróżnić trzy elementy: określenie danych eksperymentalnych, przyjęcie konkretnej wizji antropologicznej i wskazanie implikacji etycznych.

Kolejny referat w trzecim panelu – nt. *Prawda światłem życia według Edyty Stein* – wygłosiła mgr Magdalena Tafelska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegentka zauważyła, że prawda odgrywała centralną rolę w życiu osobistym oraz w badaniach filozoficznych św. Teresy Benedykty od Krzyża. Była ona przekonana, że prawda bije w duszy człowieka i świadczy o naszej niepowtarzalności. Prawdą najwyższą i ostateczną jest zaś sam Bóg.

Ostatnim referatem w tej części obrad było wystąpienie Michała Kędry z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. „*Prawda, która szuka i wyzwala człowieka*”. *Teologia wyzwolenia w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego*. Prelegent podkreślił, że teologia wyzwolenia nie dotyczy tylko Ameryki Łacińskiej. Hans Urs von Balthasar postulował nawet uniwersalną teologię wyzwolenia. Czy można mówić o polskiej teologii wyzwolenia? Ks. Blachnicki twierdził, że tak, ponieważ dzieje polskiego narodu są podobne do historii narodu wybranego opisanej w Księdze Wyjścia. Oczywiście nie wolno zapominać o tym, że rozumienie teologii wyzwolenia w ujęciu ks. Blachnickiego ma niewiele wspólnego z teologią wyzwolenia połączoną z marksizmem, która była promowana w Ameryce Łacińskiej.

Czwartemu panelowi, zatytułowanemu *Wyzwania*, przewodniczył dr Mikołaj Gębka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Referat otwierający tę część obrad wygłosił ks. mgr Grzegorz Konieczny z tej samej uczelni nt. *Prawda o pracy: kara, konieczność czy droga uświęcenia?* Prelegent przywołał definicję pracy stworzoną przez Czesława Strzeszewskiego oraz ukazał promocję aktywnej postawy człowieka wobec świata w dokumentach Soboru Watykańskiego II.

Drugi referat zaprezentował Łukasz Glazer z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. *Homo querens – poszukiwanie Prawdy wpisane w ludzką naturę na przykładzie życia i twórczości Romana Brandstaettera*. Podkreślił on, że pisarz – związany przez wiele lat z Poznaniem – szukał

prawdy już od najmłodszych lat. Szczególną rolę w jego poszukiwaniach religijnych odegrała Biblia, którą traktował jako swoją ojczyznę.

Kolejnym wystąpieniem w czwartym panelu był referat Joanny Staniś-Rzepki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. *Wychowanie do wartości w przedszkolu i szkole*. Prelegentka skoncentrowała swoją uwagę na wymiarze aksjologicznym procesu wychowania młodego pokolenia. Wychowanie do wartości odgrywa wielką rolę w modelach wychowawczych wypracowanych m.in. przez Edmunda Bojanowskiego, Jana Korczaka czy Urszulę Ledóchowską.

Czwarty referat – *Młody człowiek na manowcach prawdy. Skutki społeczne i duchowe uzależnień wśród młodzieży. Implikacje duszpasterskie* – wygłosił ks. mgr Adrian Szafranek z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Podkreślił, że w Polsce wielką plagą społeczną jest problem uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Badania socjologiczne pokazują, że młodzi ludzie praktykujący swoją wiarę religijną rzadziej sięgają po środki psychoaktywne niż ich rówieśnicy prezentujący światopogląd ateistyczny bądź agnostyczny.

Kolejnym wystąpieniem w tej części obrad był referat dr. Pawła Adama Makowskiego z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. *Prawda jako cnota w dyplomacji*. Prelegent poddał analizie przemówienia papieża do korpusów dyplomatycznych w wielu krajach, w których prawda została ukazana jako podstawa wiarygodności, sprawiedliwości i przebaczenia między narodami.

Piąty referat wygłosił Sebastian Sobkowiak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. *Prawda w Internecie – czy katolickie portale internetowe manipulują informacjami?* Autor zauważył, że bardzo często także media katolickie podają w odmienny sposób te same wiadomości. Przykładem stroniczych komentarzy może być prezentacja w mediach katolickich ogólnoświatowej recepcji adhortacji apostolskiej *Amoris laetitia*.

Kolejnym wystąpieniem w czwartym panelu był referat mgr. Huberta Pilarczyka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nt. *Granice poszukiwania prawdy materialnej w polskim procesie karnym. Analiza wybranych zakazów dowodowych*. Prelegent stwierdził, że w procesie karnym prawda nie jest wartością absolutną. Dochodzenie do prawdy nie powinno naruszać m.in. tajemnicy spowiedzi czy tajemnicy dziennikarskiej.

Ostatni referat – nt. *Prawda w islamie* – zaprezentował mgr Bartłomiej Leśniak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zauważył, że dla muzułmanów Koran jest w 100% dziełem Boga, gdy chodzi o treść i formę. Tego rodzaju podejście utrudnia dzisiaj dialog między różnymi wyznaniem i rodzi wiele problemów wynikających z niewłaściwego rozumienia religii.

Podsumowania i zamknięcia konferencji dokonał ks. dr hab. Andrzej Pryba, który podziękował wszystkim prelegentom i uczestnikom sympozjum. Na zakończenie podkreślił fundamentalne znaczenie prawdy w życiu człowieka i konieczność naukowego namysłu nad drogami prowadzącymi do jej odkrycia.

Ks. Andrzej Kobyliński

UKSW w Warszawie

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2018.3.16>